

มาตรฐานสิทธิมนุษยชน ในการปฏิบัติต่อบุคคลผู้ถูกค้า

2543

มาตรฐานสิทธิมนุษยชนในการปฏิบัติต่อบุคคลผู้ถูกค้า (HRS) มีจุดมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนของบุคคลซึ่งตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมถึงบุคคลที่ถูกใช้แรงงานโดยไม่สมัครใจและ/หรือการใช้แรงงานเยี่ยงทาส มาตรฐานสิทธิมนุษยชนนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกค้าและในการดำเนินการทางกฎหมายเพื่อเอาผิดกับ นักค้ามนุษย์

พันธมิตรสากลด้านการค้าหญิง

มูลนิธิต่อต้านการค้าหญิง

กลุ่มกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

เอกสารฉบับนี้ มีการจัดทำในภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และสเปน

มาตรฐานสิทธิมนุษยชน ในการปฏิบัติต่อบุคคลผู้ถูกค้า

มาตรฐานสิทธิมนุษยชน ในการปฏิบัติต่อบุคคลผู้ถูกค้า (HRS)

ร่วมพัฒนาโดย

กลุ่มกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
International Human Rights Law Group
1200-18th Street, NW, Washington DC 20038, USA
Phone: (202) 822-4600, Fax: (202) 822-4606
E-mail: ANNJORDAN@compuserve.com

มูลนิธิต่อต้านการค้าหญิง
Foundation Against Trafficking in Women
P.O.Box 1455, 3500 BL Utrecht, The Netherlands
Phone: 31-30-271-6044, Fax: 31-30-2716084
E-mail: M.Wijers@STV.nl

พันธมิตรสากลต้านการค้าหญิง
Global Alliance Against Trafficking in Women
P.O.Box 1281, Bangrak Post Office, Bangkok 10500, Thailand
Phone: (662)864-1427/8, Fax: (662)864-1637
E-mail: GAATW@mozart.inet.co.th

ได้รับความสนับสนุนจาก
Hivos, Heinrich Boll Foundation และ The Netherland Embassy, Hanoi

จัดพิมพ์โดย พันธมิตรสากลต้านการค้าหญิง, พ.ศ.2543

ISBN: 974-87113-8-2

คำนำ

ในระยะเวลาห้าปีที่ผ่านมา ความพยายามอย่างหนึ่งของพันธมิตรสากลด้านการค้าหญิง (GAATW) คือการจัดทำเอกสารซึ่งกล่าวถึงสิทธิมนุษยชนของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ แนวความคิดนี้เกิดจากการประชุมปฏิบัติการนานาชาติ เรื่องการย้ายถิ่น และการค้าหญิงใน เดือนตุลาคม พ.ศ.2537 ซึ่งจัดขึ้นโดย มูลนิธิผู้หญิง องค์การพัฒนาเอกชนในประเทศไทย

องค์กรเอกชนและนักกิจกรรมจากทั่วโลกที่เข้าร่วมประชุมมีความเห็นว่า หากสามารถจัดเตรียมสรุปเอกสาร จะเป็นการง่ายต่อการนำเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมาย ต่อมาผู้ร่วมงานจากองค์กรต่างๆ ได้อุทิศเวลาและประสบการณ์ในการพัฒนา มาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อบุคคลผู้ถูกค้า (Standard Minimum Rules for Trafficked Persons หรือ SMR) ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2541 ได้มีการปรับปรุงและเรียบเรียงเอกสารนี้ใหม่ และเรียกว่า มาตรฐานสิทธิมนุษยชนในการปฏิบัติต่อบุคคลผู้ถูกค้า (Human Rights Standards for the Treatment of Trafficked Persons หรือ HRS)

มาตรฐานสิทธิมนุษยชน (HRS) นี้มีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่อง ความหมายของการค้ามนุษย์ และความรับผิดชอบของรัฐ ที่จะต้องให้ความมั่นใจว่าผู้ถูกค้าได้รับการปกป้องและพิทักษ์สิทธิภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชน โดยความรับผิดชอบนี้ประกอบด้วย มาตรการในการจัดให้ผู้ถูกค้ามีสิทธิที่จะได้รับความยุติธรรม สิทธิที่จะได้รับการดำเนินคดีเป็นการลับและการชดเชยความเสียหาย สิทธิในการรับสถานภาพเป็นผู้มีถิ่นพำนัก สิทธิด้านสุขภาพ และการบริการด้านอื่นๆรวมถึงความช่วยเหลือในการส่งกลับ และการกลับคืนสู่ภูมิลำเนาเดิมในประเทศของตนเอง เอกสารฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน ของบุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมถึงบุคคลที่ถูกใช้แรงงานโดยไม่สมัครใจ และ/หรือการใช้แรงงานเยี่ยงทาส มาตรฐานสิทธิมนุษยชน (HRS) นี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกค้าและในการดำเนินการทางกฎหมายเพื่อเอาผิดกับนักค้ามนุษย์

มูลนิธิต่อต้านการค้าหญิง (Foundation Against Trafficking in Women)

กลุ่มกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (International Human Rights Law Group)

พันธมิตรสากลด้านการค้าหญิง (Global Alliance Against Traffic in Women)

กลุ่มปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน (Human Rights Caucus)

กลุ่มปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ เดือน มกราคม พ.ศ. 2542 เพื่อร่วมกันรณรงค์และผลักดันให้มีการยอมรับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนในการปฏิบัติต่อผู้ถูกค้า (HRS) ถ้าคุณเชื่อว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์สมควรได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานซึ่งได้ระบุและรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วย เรื่องสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights)

คุณสามารถร่วมแรงร่วมใจกับเรา

เพื่อต่อต้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนและร่วมกันทำงานกับเรา
เพื่อปกป้องและสนับสนุนสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของผู้ถูกค้า
โดยสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน

สมาชิกปัจจุบันของกลุ่มปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน

สภาสิทธิมนุษยชนสตรีแห่งเอเชีย (Asian Women's Human Rights Council)

- ฟิลิปปินส์ อินเดีย

บ้านหญิง (Ban Ying) -เยอรมัน

มูลนิธิต่อต้านการค้าหญิง (STV) - เนเธอร์แลนด์

มูลนิธิผู้หญิง (Foundation for Women) - ไทย

มูลนิธิ เอสเปอแรนซา (Fundacion Esperanza) - โคลัมเบีย เนเธอร์แลนด์ สเปน

กลุ่มกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (International Human Rights Law Group)

- อเมริกา

ลา สตราด้า (La Strada) - โปแลนด์

สถาบัน ลุดวิก โบลท์แมน เพื่อสิทธิมนุษยชน (Ludwig Boltzmann Institute of Human Rights) - ออสเตรีย

พันธมิตรสากลด้านการค้าหญิง (Global Alliance Against Traffic in Women)

คำอธิบายในการแปลฉบับภาษาไทย

สารบัญ

ในการแปลมาตรฐานสิทธิมนุษยชนในการปฏิบัติต่อผู้ถูกค้าฉบับภาษาไทยนี้ ผู้จัดทำพยายามให้บทแปลออกมาในภาษาที่เข้าใจง่าย แต่ถึงกระนั้นก็เป็นการยากที่จะอธิบายหลักการ แนวความคิดและข้อปฏิบัติตามกฎหมาย และหลักการสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ คำศัพท์ที่ใช้หลายคำในต้นฉบับภาษาอังกฤษไม่มีคำแปลที่เป็นทางการในภาษาไทย ผู้จัดทำได้รับคำแนะนำจากผู้มีความรู้ในทางกฎหมายและกฎหมายสิทธิมนุษยชนหลายท่านเกี่ยวกับการใช้คำแปลในภาษาไทย

ขอขอบคุณ อัยการผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานต่างประเทศ วันชัย รุจนวงศ์ คุณรังสิมา ลิ้มปิสวัสดิ์ คุณศิริพร สโครบาเน็ค และ รศ.ดร. ศรีประภา เพชรเมธีศรี ที่ได้กรุณาสละเวลาอ่านเอกสารฉบับร่างและให้คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์

ผู้จัดทำหวังว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะในบริบทที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

คำศัพท์

ภาษาไทย

ภาวะจำยอม

การชดใช้ความเสียหาย

สถานภาพผู้มีถิ่นพำนัก

ผู้ถูกค้า/ ผู้เสียหาย (ใช้แทนกัน ตามความเหมาะสมในบริบท)

การแต่งงานที่ถูกบังคับ หมายถึงกรณีที่ถูกบังคับให้ตกอยู่

ในสถานภาพ “เมีย” ของบุคคลใด โดยมีได้ยินยอม

พร้อมใจ ทั้งนี้ไม่ได้หมายรวมถึงกรณีแต่งงานแบบคลุมถุงชน

ภาษาอังกฤษ

Servitude

Reparation

Resident Status

Trafficked Persons

Forced - marriage

สาระสำคัญ

บทนำ

1. คำจำกัดความ

การค้ามนุษย์

ผู้ถูกค้า

นักค้ามนุษย์

2. ความรับผิดชอบของรัฐ

หลักการไม่เลือกปฏิบัติ

สิทธิที่จะได้รับความยุติธรรม

สิทธิที่จะได้รับการดำเนินคดีที่เป็นการลับ

และการชดใช้ความเสียหาย

สถานภาพผู้มีถิ่นพำนัก

บริการด้านสุขภาพและอื่นๆ

การส่งกลับและการคืนสู่สังคม

ความร่วมมือของรัฐ

ดรรชนี

หน้า

1

4

6

6

9

11

12

16

20

21

23

25

26

28